

SNĚHURKA A SEDM TRPASLÍKŮ – FRANTIŠEK HRUBÍN

Žili král a královna, měli všeho, nač si vzpomněli. Mnohý člověk jim záviděl, ale do srdce jim neviděl: královští manželé spokojeni nebyli. Chtěli mít děti a neměli, za dítě by byli dali celé království. Jednou v zimě stála královna u okna a dívala se, jak venku pod zámek skotačí ve sněhu cizí děti, koulují se a vesele výskají. „Kéž by jedno z těch dětí bylo naše!“ povzdychla si královna a chtěla od okna odejít. Tu zpozorovala u brány ženu, oblečenou v lehké hadříky, mrazem promodralou. Poslala komornou, aby ženu přivedla. „Odkud jsi?“ ptala se jí. „Zima mě vyhnala z lesů, jdu prosit o trochu jídla a kousek šatstva.“ Královna jí dala velký koš jídla, teplé šaty a střevíce a vyprovodila ji na nádvoří. Tam si teprve všimla krvavých šlépějí ve sněhu, žena byla bosá a nohy měla rozpraskané mrazem. „Jak jsi mohla jít bosá v takové zimě?“ ptala se královna. „Mám děti a pro děti udělá člověk všechno, aby neumřely hladem.“ „Já bych za dítě dala život,“ povzdechla královna. „To jsi říkat neměla,“ pravila žena. „Brzy se ti narodí dcerka, bílá jako sníh, s líčky červenými, jako je krev mých šlépějí. A sama jsi to chtěla, za její život dáš svůj vlastní.“ Než se královna mohla zeptat víc, vítr zdvihl sněhový sloup a v jeho víru žena zmizela.

Neuplynul ani rok a královně se narodila dceruška. Byla nad sníh bělejší a tvářičky se jí rděly jasnou krví. Matka ji sotva stačila políbit, zavřela oči a navždy usnula. Tak se králi nadobro pokazila jediná radost, na niž se celý život těšil. Dívanka rostla a všichni ji měli rádi. Cizí ruce ji převinovaly a kolébaly, cizí hlas jí začal říkat Sněhurka, že se narodila v zimě a měla sněhobílou pleť. Ale nebyly to ruce tvrdé, byly laskavé, nebyl to zlý hlas, byl to hlas plný lásky. Byly to ruce a hlas hodné chůvy. V tom království žila krásná kněžna. Nutili krále, aby si ji vzal za ženu. Král poslechl a s tou kněžnou se oženil. Nová královna se mu stavěla do očí, sličnou tvář a medovým hlasem ho učarovala. Netušil, jaká zlá žena se z ní vyklube. Královna měla jedno tajemství. Ráno, jak vstala, postavila se před zrcadlo a ptala se: „**Pověz, kdo je v zemi zdejší nejhezčí a nejkrásnější!**“ Nebylo to zrcadlo obyčejné, bylo kouzelné. Ukázalo královnu v celé její kráse a odpovědělo: „**Ty jsi, paní, v zemi zdejší nejhezčí a nejkrásnější.**“ Královna se pyšně usmála, jako by se to rozumělo samo sebou, a celý den byla v dobré náladě, i pro Sněhurku měla milostivý úsměv. Tak to šlo den po dni, měsíc po měsíci, rok po roce.

Král věřil, že znovu našel ztracené štěstí. V královně se jen viděl, ale viděl se i ve Sněhurce. Ta rostla do krásy, a že měla dobré srdce, měli ji všichni rádi. Jen královna ji tajně nenáviděla, tušila, že ji spanilá Sněhurka brzy předčí. Jednoho rána, v ten den zrovna bylo Sněhurce patnáct let, postavila se královna jako obvykle před zrcadlo a ptala se: „**Pověz, kdo je v zemi zdejší nejhezčí a nejkrásnější!**“ Kouzelné zrcadlo se zakalilo, neukázalo královnu v celé její kráse a řeklo: „**Odpusť, paní, v zemi zdejší Sněhurka je nejkrásnější.**“ Královna měla sto chutí zrcadlo rozbít. „Lžeš, ty střepe!“ vzkřikla a znova se zrcadla ptala. A zrcadlo jí odpovědělo totéž. Královna se dlouho nerozmýšlela. Zavolala myslivce. „Zaveď Sněhurku do lesa a tam ji zabiješ,“ poručila mu. „Abych viděla, že jsi mě nezradil, přineseš mi její srdce.“ Myslivec se zhrozil, co se na něm žádá. Ale neodvážil se královně odmlouvat. Vyzval Sněhurku, aby si s ním vyšla do lesa, že jí ukáže srnky. Nemusel jí dvakrát říkat, šla do lesa ráda. Myslivec ji zavedl hodně hluboko. „Zde si sedni,“ řekl jí, když přišli na okraj malého paloučku, „a ani se nehni. Za chvíli se srnky objeví.“ Sněhurka si sedla, ani nedutala a čekala. Zatím se myslivec odplížil a spěchal zpátky do zámku. Neměl to srdce, aby spanilá a hodná Sněhurce ublížil. Cestou viděl na zemi nemocnou laňku, vyňal z ní srdce a donesl je královně. Pochválila ho, myslela, že je to opravdu Sněhurčino srdce, a té noci se jí dobře spalo.

Sněhurka čekala, ale srnky nepřicházely. Už se začalo smrákat, i sháněla se po myslivci, volala ho, hledala na všech stranách a zacházela do lesa ještě hloub. Tu se les rozestoupil, Sněhurka se octla na mýtině a tam stála hezká chaloupka. „Přespím tu,“ řekla si, „a ráno mě myslivec najde. Jistě se v lese dobře vyzná.“ Musela se sehnout, dveře u chaloupky byly velmi nízké, a vešla dovnitř. V malé světničce stál dlouhý stoleček, na něm bylo sedm talířků, u každého talířku ležely lžička, vidlička, nůž, před talířkem sedm skleniček. U stěny stálo v řadě vedle sebe sedm čistě ustlaných postýlek. Sněhurka měla hlad, neodolala a z každého talířku si vzala kousek jídla, z každé skleničky se trochu napila. A že byla hodně unavená, chtěla si odpočinout. Ale do žádné postýlky se nevešla, všechny byly úzké a krátké, i natáhla se přes všech sedm postýlek, a jak se hlavou dotkla peřiny, hned usnula. Večer za tmy přišli páni té chaloupky, sedm trpaslíků, co v horách dobývali stříbro. Vešli dovnitř s rozsvícenými kahany a hned si všimli, že tu něco není v pořádku. „Kdo odstrčil mou stoličku?“ ptal se první. „Kdo jedl z mého talířku?“ zvolal druhý. „Kdo mi nakousl můj chlebiček?“ ptal se třetí. „Kdo se tu pustil do mého medu?“ křikl čtvrtý. „Kdo jedl z mých jahůdek?“ ptal se pátý. „Kdo si bral z mých borůvek?“ zvolal šestý. „Kdo mi upil malinové šťávy?“ ptal se sedmý. „A kdo to leží na našich postýlkách?“ zvolali všichni, když se rozhlédli. Posvítili si kahany a spatřili krásnou dívku, čelo se jí bělalo jako sníh a líčka se jí rděla jasnou červení. „Ta je hezká!“ divili se, ale tiše, aby ji neprobudili. Rozložili se po zemi, kde se jen dalo, a ještě dlouho si o tom spanilém děvčátku šeptali, až také usnuli.

Sněhurka se ráno vzbudila a hrozně se polekala. Trpaslíci už byli vzhůru a zvědavě na ni kulili očka. Poznali, že se jich bojí, a aby ji upokojili, začali dovádět. Jeden dělal kotrmelce, druhý skákal na jedné noze, třetí chodil po rukou, čtvrtý se vozil na dveřích, pátý se šestým se přetahovali za vousy, sedmý přeskakoval stoličky. Bylo hodně křiku a smíchu, rozesmála se i Sněhurka. Když trpaslíci celí udýchaní přestali, ptali se Sněhurky, jak se jmenuje. „Sněhurka,“ odpověděla. To jméno se jim líbilo. „A jak ses dostala k nám do chaloupky?“ Pověděla jim, jak se šla s myslivcem podívat na srnky a jak se jí myslivec ztratil. „Odtud se jen tak nedostaneš,“ pravili trpaslíci. „Víš co! Zůstaň u nás, budeš nám vařit, prát, postýlky stlát.“ Sněhurka řekla, že zůstane ráda. „Tatínek mě jistě dá hledat, počkám zde, dokud mě nenajdou.“

Král dal opravdu Sněhurku hledat, ale hledali ji marně. Myslivec se ani slovem neprozradil, bál se královny. Ta naoko dělala, že se jí po Sněhurce stýská, ale v duchu měla radost, že se jí zbavila. Měla ji za mrtvou. Ani zrcadlo se ráno neptala, kdo je v celé zemi nejkrásnější, byla si jista, že nikdo jiný nemůže být krásnější než ona. Královna tedy jen kvetla, ale král steskem chřádl. Už se nevědělo o Sněhurce rok. Jednou ráno se královna špatně vyspala a rovnou z postele běžela ke kouzelnému zrcadlu. Postavila se před ně a ptala se: „**Pověz, kdo je v zemi zdejší nejhezčí a nejkrásnější!**“ Zrcadlo se jí neukázalo v celé její kráse, zakalilo se a pravilo: „**Odpusť, paní, v zemi zdejší Sněhurka je nejkrásnější.**“ Královna se vztekem začala dusit. „**Kde je?**“ vypravila ze sebe. Zrcadlo odpovědělo: „**Za devíti lesy žije a den po dni krásnější je.**“ Rozzouřená královna poslala pro myslivce. Ale ten už ke královně nešel, tušil, že něco není v pořádku, a utekl.

Královna se přestrojila za starou kramářku, začernila si obličej sazemi a vydala se do lesů za Sněhurkou. Za devátým lesem přišla na mýtinu, uviděla tam hezkou chaloupku a za chaloupkou Sněhurku, jak věší prádlo a zpívá: „**Svit', sluníčko, svit', usuš každou nit'!** **Svit'...**“ Hlásek Sněhurce zaskočil v hrdle a kolíčky jí vypadly z rukou, když spatřila cizí ženu. „Neboj se, děvenko,“ pravila přestrojená královna změněným hlasem. „Jdu se zbožím a jsem už hrozně utrmácená. Prosím tě, dej mi trochu vody.“ Sněhurka běžela pro skleničku a nabrala ve studánce vodu. Cizí žena se napila a řekla: „Za to, že si tak hodná, dostaneš něco z mého zboží. Nechceš tuhle modrou tkanici do živůtku? Vidím, že už se ti ta tvoje trhá.“

Sněhurka přikývla, že ano. „Ukaž, hned ti ji zkusím,“ nabídla se cizí žena. Sněhurka se před ni postavila a žena jí utáhla tkanici tak pevně, že Sněhurka padla na zem jako bezduchá. Královna se obrátila a spěchala domů. Trpaslíci našli večer Sněhurku, jak leží za chaloupkou jako mrtvá. Tuze se polekali a začali ji křísit. Tu si všimli, jak těsně má utažený živůtek. Přeřízli rychle tkanici, Sněhurka vydechla a přišla k sobě. Pověděla trpaslíkům, co se jí přihodilo. Musela jim slíbit, že se z chaloupky ani na krok nehne, když budou pryč. Královna se vyspala do růžova, a hned jak vstala, běžela k zrcadlu: „**Pověz, kdo je v zemi zdejší nejhezčí a nejkrásnější!**“ Zrcadlo se zakalilo a pravilo: „**Odpust', paní, v zemi zdejší Sněhurka je nejkrásnější.**“

Královna se už neptala, kde Sněhurka je, věděla to dobře. Nemeškala, namalovala si tváře cihlovým práškem, zamoučnila si vlasy, hodila na sebe staré šaty a s rancem na zádech se vydala k chaloupce trpaslíků. Našla chaloupku zavřenou. Ve světničce u okna viděla stát Sněhurku. Zrovna zalévala květiny a zpívala: „**Potřebuješ, kytičko, vodičku i sluníčko, potřebuješ...**“ Nedozpívala, spatřila venku stařenu, a ta stařena chraplavým hlasem volala: „Mám hezké zboží na prodej, kupte si!“ Sněhurka pootevřela okénko a řekla: „Děkuji, nepotřebuji!“ „Ale podívat se můžeš,“ pravila stařena. „Tenhle hřebínek hezky češe.“ Vyndala z kapsáře zlatý hřebínek. „Sklon hlavu, ukážu ti to.“ Sněhurka vystrčila z okna hlavu a stařena jí vrazila hřebínek do vlasů. Byl napuštěný jedem, jen trochu Sněhurku škrábl a ta se skácela na zem bezduchá. Královna se obrátila a spěchala domů. Naštěstí už nebylo daleko k večeru a zanedlouho tu byli trpaslíci. Nemohli do chaloupky dveřmi, Sněhurka, hned jak ráno odešli, zavřela dveře na závoru, a tak vlezli do světničky oknem. Našli Sněhurku ležet na zemi. Hned si všimli zlatého hřebínku ve vlasech, hřebínek vytáhli a Sněhurka přišla k sobě. „Sněhurko, buď opatrná,“ volali jeden přes druhého, „neotvírej ani okénko, když jsme pryč!“ Sněhurka jim to slíbila. Jak přišla královna domů, shodila se sebe staré hadry, omyla si tváře, vyčesala si mouku z vlasů a běžela k zrcadlu: „**Pověz, kdo je v zemi zdejší nejhezčí a nejkrásnější!**“ Zrcadlo se zakalilo a odpovědělo: „**Odpust', paní, v zemi zdejší Sněhurka je nejkrásnější!**“

Královna zbledla a zapotácela se. Celou noc nespala, nemohla se dočkat rána. S prvním úsvitem se přistrojila za selku a s košíčkem jablek se vydala za devět lesů k chaloupce trpaslíků. Dveře i okna byly zavřeny. Královna se tiše přikradla k chaloupce a slyšela, jak si ve světničce Sněhurka zpívá: „**At' pavouček nosí štěstí, pavučinu musím smést. Běž, pavoučku, síť přísti mezi jehličí a listí!**“ Někdo zaklepal na okénko. Sněhurka přistoupila k oknu, ale neotevřela. „Nikoho nepustím a nic nechci,“ volala na cizí ženu, „jdi si svou cestou!“ „Nepouštěj, nevdá,“ pravila ta cizí žena hodně nahlas, aby ji Sněhurka slyšela. „Takováhle dobrá jablíčka vždycky někde udám.“ A ukázala Sněhurce košík s krásnými jablky. Sněhurka, co byla u trpaslíků, jablko neviděla. Měla na ně velkou chuť, ale neotevřela. Žena vzala z košíku jedno jablko, to nejlákavější, a položila je na výstupek před oknem. Potom Sněhurce zakývala jako na pozdrav, že odchází, a opravdu zašla mezi stromy. Ale ne daleko. Schovala se za silnou borovici a čekala. Za chvilku viděla, jak Sněhurka pomalu otvírá okno, bere jablko a zase je pokládá. „To by bylo, aby se mlsná holka nechytla!“ řekla si pro sebe královna. A nemýlila se. Sněhurka zase jablko vzala a tentokrát je nedala zpátky, ale s chutí se do něho zakousla. To jablko bylo otrávené. Jak spolkla první kousek, skácela se na zem. Když královna přišla domů, shodila přestrojení a honem běžela k zrcadlu. Celá udýchaná se ptala: „**Pověz, kdo je v zemi zdejší nejhezčí a nejkrásnější!**“ Zrcadlo ukázalo královnu v celé její kráse a odpovědělo: „**Ty jsi, paní, v zemi zdejší nejhezčí a nejkrásnější!**“ Královna jako by se znovu narodila. Ještě ten den uspořádala ples a tančila a veselila se až do rána.

Trpaslíci Sněhurku marně křísili. Nepohřbili ji však do černé hlíny, udělali skleněnou rakev a do ní Sněhurku položili. Sněhurka vypadala jako živá: tváře jí plály jasnou červení a rty měla rudé jako třešně. Trpaslíci donesli rakev se Sněhurkou do kalinového loubí a denně se na ni chodili dívat. Jednou zabloudil na lovu mladý král a dostal se na mýtinu. V chaloupce nikoho nenašel, aby se zeptal, jak se z lesa dostane. I šel dál a přišel ke krásnému loubí, kaliny zrovna kvetly, a všechno tam zvalo k odpočinku. Vešel do loubí a uviděl skleněnou rakev. V ní ležela dívka tak sličná, že se do ní rázem zamiloval. „Ta nemůže být mrtvá,“ řekl si. Odkryl víko a zvedl k sobě Sněhurčino tělo. Jak jí hlava klesla na jeho prsa, vyskočil jí z krku kousek otráveného jablka a Sněhurka otevřela oči. Než se večer trpaslíci vrátili domů, Sněhurka a mladý král se umluvili, že se vezmou. Těžko se trpaslíci smířili s tím, že je Sněhurka opustí. Přáli jí i jejímu snoubenci hodně štěstí a zdraví a vyprovodili je na kraj lesa. Tam se rozloučili, trpaslíci se vrátili do chaloupky na mýtině a mladý král si odvedl Sněhurku do svého zámku.

Začaly přípravy k slavné veselce. Pozvali také Sněhurčina otce. „Koho si bude ten mladý král brát?“ ptala se královna. Král pokrčil rameny, netušil, že se bude vdávat jeho vlastní dcera. Královna se oblékla do nejdražších šatů a ověsila se šperky. Pak se postavila před kouzelné zrcadlo a ptala se: „**Pověz, kdo je v zemi zdejší nejhezčí a nejkrásnější!**“ Zrcadlo ukázalo královnu v celé její kráse a odpovědělo: „**Ty jsi, paní, v zemi zdejší nejhezčí a nejkrásnější!**“ Královna byla zvědavá na nevěstu, a tak se zeptala: „**Jaká je ta, co se vdává?**“ Zrcadlo se ke královně hrůze zakalilo a odpovědělo: „**To je krása, tvoje sláva vedle její opadáva.**“ Královna si zula střevíc a vztekla jím mrštila do zrcadla. Rozbilo se na tisíc kousků. Vtom už ji volal král, že je kočár připraven. Líčidlem zastřela na tváři stopy hněvu a vzteklého pláče, nasedla do kočáru a na tu slavnou veselku se jí jelo velmi nevesele.

Mladý král uvedl hosty do vyzdobeného sálu a představil jim svou nevěstu. Jak ji královna spatřila, obrátila se a prchala ze zámku, pominula se rozumem. Jako štvaná běžela cestou necestou, pustými lesy, devět nocí na ni přšelo kamení a devět nocí trní, až padla na zem bezduhá a bylo po ní. Král, otec Sněhurčin, se radoval, že konečně našel ztracenou dceru, a svatba byla stokrát krásnější a veselejší, než jakou ji chystali. Sněhurka na ni chtěla pozvat také trpaslíky. Sto myslivců křížem krážem projíždělo lesy, a nikde ani památky po mýtině a hezké chaloupce. Já jsem ji také hledal, ale nenašel. I kdybych však o ní věděl, nikomu bych, kde je, nepověděl.

- Namluvená pohádka Sněhurka sedm trpaslíků: <https://www.youtube.com/watch?v=9iolg748L->